

ZUM BEISPIEL

berlini kalandozások vasúttal és 8 keréken
ideiglenes használatok | szociális "lakás" | közösségi aktivitások

Berlinnek az újraegységesítést követően hasonló problémákkal kellett szembenéznie, mint Budapestnek a rendszerváltás után, olyanokkal mint elszlömösödött városrészek, leszakadó külvárosok, beépítetlen területek. A német főváros egykori keleti felére sikerült olyan stratégiákat kidolgozni, amelyek példaértékűek lehetnek a Budapest VIII. kerület Magdolna Negyedére is, ahol kutatócsoportunk az önkormányzat városrehabilitációs építészirodájával, a Rév8 irodával működik együtt a terület szociális / közösségi megújítása érdekében.

A tanulmányút (2013.április.18-21.) programja két kiadványban összegyűjtött ismertanyagra támaszkodva jött létre, ezek az URBAN PIONEERS (JOVIS, 2007) és SELF MADE CITY (JOVIS, 2012) című könyvek. A kiadványok által bemutatott projektekből azokat vettük sorra, melyek a csoportos kutatásunkhoz vagy egyéni kutatásainkhoz (ideiglenes használatok, közösségfejlesztés, közterületek rehabilitációja, szociálislakhatás) kapcsolódnak, példaként szolgálhatnak későbbi hazai beavatkozásokhoz.

1 FORUM FACTORY (<http://www.forum-factory.de/>)

Egy kulturális központ, mely egy többszintes társasház földszintjén található üresen álló üzlethelyiségek helyén lett kialakítva, ahol kiállításokat, workshopokat, előadásokat, kültéri koncerteket lehet tartani, továbbá a környéken élők számára közösségi találkozási lehetőséget nyújt.

2 KREUZBERG TURM (<http://www.archdaily.com/164259/ad-classics-the-kreuzberg-tower-john-hejduk/>)

A John Hejduk által 1988-ben tervezett toronyban, szociális lakások kaptak helyet. A posztmodern építészet emblematisz épülete a kezdeti városrehabilitáció egyik első elem volt.

3 STREET ART

Berlin egyik jellegzetessége a legkülönbözőbb helyeken előforduló graffitik, melyeknek sokszor meghatározó politikai, társadalmi, szociális mondani valójuk van. A közösség, a társadalom, a társadalom egy részének egyfajta kommunikációs csatornája.

4 AUTOCENTER (<http://www.autocenterart.de/Autocenter/Autocenter.html>)

A 2000-es évek elején magánkezdeményezésből alapított, non-profit kulturális intézmény célja teret biztosítani a nemzetközi vizuális művészetek számára. A 10 éves működésük alatt elérték, hogy Berlin egyik kiemelt kulturális intézménye legyen.

5 HUMBOLDT-BOX (<http://www.humboldt-box.com/>)

Az ideiglenes épület Berlin belvárosának megújulásának szimbóluma, reklámhordozója. Az épület egyben információs iroda, étterem, kiállítótér, kilátótorony, mely ideiglenes létével mind az a célt szolgálja, hogy Berlint mind megújuló várost, Európa egyik kulturális centruma ként mutassa be.

6 FOGLALT HÁZAK

Berlinben számos foglalt ház található. Ezek főként olyan épületek, melyek hosszúidőn át üresen álltak, majd alternatív életet élő fiatalok költöztek beléjük és sajátjukként kezdték el használni azokat.

7 PRINZESSINNEN GARTEN (<http://prinzessinnengarten.net/>)

A Kreuzbergben található közösségi kert 2009-ben jött létre. Helyi civilek összefogtak, hogy a városrész egy forgalmas csomópontjában található üres telket (melyet az önkormányzat parkolóként adott bérbe) bio kerté alakíthassanak. Azóta a kert a városrész egyik közkedvelt találkozási helye lett, ahol önkéntesek a terményekért cserében dolgozhatnak, továbbá kávézó és büfé létesült, ahol a helyben termelt növényekből készítik az ételeket.

8 TEMPELHOF REPTÉR (<http://www.tempelhoferfreiheit.de/en/>)

Az út talán legizgalmasabb projektje a 2009-ben a funkciójával felhagyott reptér, melynek egy részét a jövőben beépítésre szánják (oktatási, kutatási épületek). Addig is az egész repteret megnyitották a berliniek számára, így a reptér egy közparkká változott, ahol lehet biciklizni, deszkázni, futni a felszálló pályák betonján, a közbenső területeken közösségi kertek, sportpályák létesültek. Példaértékű a város részéről a nem használt létesítményeinek a közszámára való átengedésük.

9 PLATOON KUNSTHALLE (<http://www.kunsthalle.com/berlin>)

Ugyan csak egy magánkezdeményezésből létrejövő kulturális intézmény, mely Berlin egy jó adottságokkal rendelkező részén, egy foghíjtelken létesült. Az ideiglenesség hatását keltő, konténerekből épített épület koncerteknek, kiállításoknak ad helyet.

10 KULTURBAUEREI (<http://kulturbrauerei.de/de>)

Az egykori sörgyár területén létesült kulturális központ egy multifunkcionális intézmény, mely számos kiállító-, koncertterem és étteremnek ad helyet. A különböző a funkciók egy belső udvarból, illetve udvarok sorozatából nyílnak, így az esti események nem zavarják a környéken lakók nyugalmaát.

11 BAUGRUPPEN (<http://www.roedig-schop.de/neubau.html#>)

Egy „közös-építésű” társasház a sok közül, mely építési mód különösen népszerű Berlinben, Lényeg, hogy egy kisebb társaság, általában baráti/ismerősi kör összeáll és közösen épít a saját igényei és lehetőségei számára többlakásos társasházat. Ennek a társaságnak a motorja a házban működő építésziroda két alapítója Christoph Roedig és Ulrich Schop.

12 INTERBAU (<http://www.mai-nrw.de/IBA-1952-57.58.0.html?L=1>)

A háborúban elpusztult, Berlin központi részén elhelyezkedő Hansa negyed beépítése 1957-ben kezdődött egy nemzetközi építészeti kiállítás keretében. Az 53 német és nemzetközi építész 45 főként lakóépületet tervezett. A kiállítás célja a „holnap városának” ideájának, a korszerű lakhatása.

13 WESTPARK GLEISDREIECK

(http://de.wikipedia.org/wiki/Park_am_Gleisdreieck)

Egykori vasúti területek felszámolásával létrejövő park (parkbővítés) érdekessége,

hogy annak ellenére, hogy még nincs befejezve, látogatható. Azaz a félig kész, leburkolt területek nyitottak az arra járók előtt, csak néhány kisebb építési terület van zárva. A környékeliek már az építés során is használhatják az elkészült részeket. Ez a fajta terület használati mód, merőben eltér a hazai gyakorlattól.

A berlini tapasztalatok alapján két momentumot emelnénk ki, ami szerintünk sikerre vitte az általunk vizsgált beavatkozásokat. Egyrészt a nagyon erős CIVIL KEZDEMÉNYEZŐKÉSZSÉG, mely szinte az összes projekten tetten érhető. Ez különösen szembetűnő volt a magánereőből elindított kulturális intézményeknél és közösségi kerteknél, továbbá megjelenik ez a fajta alulról jövő kezdeményezőkézség (talán túl intenzíven is) a foglalkozásoknál vagy az utcai művészeti beavatkozásoknál is. Másik általunk fontosnak tartott momentum az ÁLLAM, VÁROS, ÖNKORMÁNYZAT RUGALMAS HOZZÁÁLLÁSA, mely lehetővé teszi a közösségi kezdeményezések kibontakozását, valamint felismeri a lehetőségét a tulajdonában lévő területek, épületek közösség általi ideiglenes használatának.